

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

Dubium I. Quid Vacuum, & an dari possit naturaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

DISPUTATIO QVARTA.

De Vacuo.

D V B I V M I.

Quid Vacuum, & an dari possit naturaliter.

R E S O L U T I O I.

I. **D**ico 1°, juxta D. Thomam & alios communiter, Vacuum est locus carens corpore; unde pro formali dicit carentiam; pro materiali verò ipsam superficiem corporis carentis in se alio corpore; hinc spatia imaginaria non debent dici Vacuum; quia non sunt locus; non verò, quia corpore naturaliter repleri non possunt, ut docet P. Comptonus Phys. Disputat. 32. Sect. 1^a.

R E S O L U T I O II.

II. **D**ico 2°, post Aristotelem Physic. 4°. cap. 8°. & 9°. cui ferè omnes subscribunt, nullum datur naturaliter, nec dari potest, in rerum natura Vacuum.

III. Probatur variis experimentis quibus Physicè certum est, corpora ita invicem uniri, vel saltem contigui, ut nullà vi naturali discontinuari, vel saltem discontigui possint.

IV. Prima experientia: nec ex dolio bene obturato, etiam post tractum epistomium; nec ex lagenæ orificio inverso, vinum effluit, ob solum periculum vacui.

V. Secunda: pueri fistulâ oblongâ aquæ admotâ baculo extracto, aquam attrahunt; vinatores ope recurvi scyphonis dolio vini immerfi, halitu aërem trahente, dolium vacuant, ob solum periculum vacui.

VI. Tertia: latera follium ab invicem divelli non poterunt, si orificium, aliique aditus bene obturentur, & sic de sexcentis aliis, ob solum periculum vacui: cur autem natura ita abhorreat vacuum, cum Aristotele in 1°, meteorologicorum pro ratione adfero dependentiam sublunarium ab influentiis cælestibus, quæ alioqui communicari non possent, impediende vacuo; si enim posset dari vacuum uno instanti v.g. & circuli pilæ, posset & quadri alterius plurium milliarium, ac pluribus annis; quo casu omnia corpora, quæ essent è diametro infra, nec viâ rectâ nec per latera cælestes influentias recipere possent, ut patet exemplo pluvie aut radiorum solis; ab eis tamen omnino pendent, ut infra probabimus.

VII. Objicies 1°, sit turrata lampas oleo accensa, oleum in ea paulatim minuitur; sed in locum olei aër ingredi non potest, ergo ibi necessariò datur vacuum.

VIII. Respondeo, vel, ut vult Ioannes à Porta, per foramen, per quod egreditur oleum, aërem ingredi, unde dum ingreditur, subinde auditur aliquis parvus sibilus; vel, ut vult Cardanus, oleo intus incalcescente rarefcit aër, qui ante in lampade erat.

IX. Objicies 2°, sit vas lapideum plenum aquâ

calidâ, & rarefactione consummatâ, undique bene obsecetur & claudatur, ac in loco frigido ad condensandam aquam collocetur; condensatione factâ, aqua minus spatium occupabit, quàm ante, ergo dabitur vacuum.

X. Respondeo negando consequentiam, quia, vel vas frangetur in parte debiliori, vel si undique æque forte sit, & non frangatur, aërem subingressurum per poros vas; vel potius dicendum erit non fuisse ita obturatum, quin per foramen aliquod subingredi potuerit aër.

D V B I V M II.

A quo moveantur corpora in periculo Vacui.

R E S O L U T I O.

XI. **D**ico, non moventur à solo Deo aut Angelis, neque à corporibus ipsis, quæ moventur per virtutem illis intrinsicam; sed ab illo, qui movet corpus, ex cujus motione imminet periculum vacui.

XII. Probatur 1^a Pars 1°, quia frustra ad Deum aut Angelos recurritur pro effectibus quorum reperiuntur causæ sublunares, uti hîc, ergo, &c.

XIII. Probatur 1^a Pars 2°, quia, qui attracto aëre aquam per antliam aut fistulam attrahit, sentit pondus, difficultatem & defatigationem, quam alioqui non sentiret: deinde qui lagenam aquæ orificio infra, portat, non aliter, nec minùs, aquam movet, quàm si illam orificio supra portaret: sed illo casu aqua sursum movetur, & extra centrum, in periculo vacui; ergo corpora in periculo vacui non à solo Deo, aut Angelis, moventur.

XIV. Probatur 2^a Pars; tum probatione 2^a 1^a partis; tum quia in gravi non potest esse virtus intrinseca movendi se sursum; alioqui haberet duas virtutes naturales repugnantes, videlicet ad motum sursum & deorsum; & si aër omnis cælum inter & terram annihilaretur, terra naturaliter ascenderet & conjungeret se concavo lunæ, ut hac ratione frueretur influentiis cælestibus; quod quidem admittit P. Comptonus Disp. 31. Physic. Sect. 1^a. sed id mihi tam naturaliter impossibile videtur, quàm vivum hominem profundè in terra sepultum, posse naturaliter lapidem sepulchri penetrare, ut fruatur beneficio aëris, quo respiret; tam enim est contra naturam gravis ascendere sursum, quàm sit contra naturam quanti, aliud quantum penetrare. Addit etiam contra, P. Poncius hîc, *illa virtus esset agentis naturalis, quod positis omnibus ad agendum requisitis necessariò agit; ut quid igitur aqua maris jam non ascendit sursum? sed responderi potest, quia non sunt omnia ad ascendendum sursum requisita, videlicet periculum vacui, quod potest esse conditio ad agendum requisita; nam finè illo attrahens aërem per antliam aut fistulam non attraheret aquam, ut consideranti patebit; unde soli nostræ probationi insistimus.*

XV. Probatur 3^a Pars, quia, qui attrahendo aë-